

Interview. Debatten om den franske feminist og forfatter Élisabeth Badinters seneste bog raser på amerikanske blogs efter udgivelsen af hendes seneste bog *Conflit, la femme et la mere*, hvor hun kritiserer fordømmelsen af kvinder, der ikke vil amme.

En mor er altid for meget

Speltmødre plæderer for det »naturlige« moderskab. Det lyder umiddelbart progressivt, men for Élisabeth Badinter kunne det ikke være mere reaktionært. FOTO: SCANPIX

AF LAURA ENGSTRØM

PARIS. Amerikanske feminist er godt vrede på Élisabeth Badinter.

For nogle måneder siden udkom hendes seneste bog, *Conflit, la femme et la mere* (Konflikten, kvinden og moderen, red.) på engelsk, og den efterfølgende debat har været intens.

Hun har stukket hovedet ind i *the mommy wars*, som de kalder det i USA, og krigen handler om amning, babyslynger, økologisk grød, stofbleer og en såkaldt naturlig fødsel.

Élisabeth Badinter undrer sig over de unge mødre, der gerne vil stå og koge hjemmelavet, økologisk grød til deres barn, amme dem og helst ikke slippe dem af syne.

I USA bliver de kaldt *attachment parents*, herhjemme hedder bølgen »I-favn«. Speltmødrene plæderer for det »naturlige« moderskab. Det lyder umiddelbart progressivt, men for Élisabeth Badinter kunne det ikke være mere reaktionært.

»Der er kommet den her idé om, at hvis man ikke er sammen med sit lille barn 24 timer i døgnet, ammer og lader barnet sove i samme seng som en selv, er man en dårlig mor,« siger hun.

Élisabeth Badinter er 68 år gammel, mor til tre, historiker, feminist og forfatter til over 20 bøger og tidligere professor i filosofi

på det velrenommerede parisiske universitet École Polytechnique.

I Frankrig er hun kendt for at blande sig i debatten om burkaer, Muhammedtegninger, kønkvotering i parlamentet og kriminalisering af prostitution.

Hun har ikke været bange for at luften sine til tider provokerende synspunkter – heller ikke selv om hun er en af Frankrigs rigeste kvinder og ofte bliver beskyldt for at have »overklasse-holdninger«.

Hun er datter af grundlæggeren af Publicis, et verdensomspændende reklamebureau med blandt andre Nestlé som en af sine største kunder. Nestlé er en af verdens største producenter af babygrød og modermælksersättning. Og Élisabeth Badinter sidder stadig i bestyrelsen i Publicis.

ÉLISABETH Badinter tager imod i sit arbejdsværelse, der ligger oppe under taget på en af Paris' dyreste adresser.

Lejligheden fylder hele femte og sjette sal i en stor ejendom ud til Luxembourg-haven. Her bor hun med sin mand, Robert Badinter, der er pensioneret advokat og tidligere justitsminister under den daværende socialistiske præsident François Mitterrand. Robert Badinter blev kendt for at afskaffe dødsstraffen, da han kom til i 1981.

Élisabeth Badinters kontor er overraskende – hendes formue taget i betragtning. Møblerne er slidte og umage sat sammen,

en opslagstavle er et stort hulter-til-bulter af private familiefotos, billeder af Rousseau og Voltaire og huskesedler. Bøgerne og papirbunkerne ligger spredt rundt omkring, og der står en klods af en fastnettelefon på bordet.

»Dét, de her kvinder bare ikke gør sig klart, er, at dogmet om den ideelle mor skifter for hver 30-40 år. Da jeg var ung, skulle man give sutteflaske.«

Her er rart, og udsigten til trætoppe i parken overfor er fænomenal. Élisabeth Badinter skubber en gammel kontorstol, der har kendt bedre dage, hen til det lille sofaarrangement.

»Dét, de her kvinder bare ikke gør sig klart, er, at dogmet om den ideelle mor skifter for hver 30-40 år. Da jeg var ung, skulle man give sutteflaske. Det blev regnet for at være det bedste. Men dengang var det også totalitært. I Frankrig prøvede man at overtale kvinder, der gerne ville amme, til at give

sutteflaske: 'De ved ikke, hvor meget mælk barnet har fået.' 'Det er ikke hygiejnisk', etc. Og ja, der er alle de her argumenter om, at det er sundere. Men det lader altså ikke til, at den generation har taget så meget skade. De ser ret sunde ud. Levealderen er oven i købet steget, så det kan ikke have været så slemt,« siger hun.

Élisabeth Badinter fik ideen til bogen, da hendes niece skulle føde. Niesen havde besluttet sig for ikke at ville amme.

»Hun fødte på det berømteste hospital i Paris, og jordemoderen sagde: Det er ikke et spørgsmål, om De vil eller ej. Vi giver ikke barnet noget, så De må ændre mening. Barnet var født med en normal vægt, og der var ikke noget usædvanligt. Det varede i to døgn. Barnet skreg, og min niece var selvfølgelig ude af sig selv. Men hun ville ikke amme.«

– *Hvorfor ville hun ikke?*

»Fordi hun ikke havde lyst,« siger Élisabeth Badinter og fortsætter:

»Kan du fortælle mig, hvorfor 95 procent af de skandinaviske og amerikanske kvinder ammer? I Frankrig ammer 60-62 procent, mens de stadig er på fødeklinikken, men når de kommer hjem, bliver de trætte af det og holder op efter et par uger. Er det, fordi de skandinaviske har lyst? Eller føler de sig forpligtede til det? 95 procent er jo ikke bare størstedelen, det er jo næsten alle. Det betyder, at de kvinder, der ikke vil amme, bliver

sat i bås som dårlige mødre. Det er det, jeg synes, er uacceptabelt.»

– *Der er jo de her argumenter om, at moder-mælk er sundere, det er mere naturligt, osv.*

»Jeg har gennemgået dusinvis, måske hundreder af statistikker fra hele verden angående amning. Og alle er biased. Så er man fortaler for amning, ti år senere er man imod. At lægge lidt distance til det ville ikke være dårligt. En kvinde, der ikke vil amme, vil give sutteflaske med masser af kærlighed. Børn er som svampe. De fornemmer alt. Om moderen er nervøs, om hun føler sig presset, osv. Så er det bedste da, at en mor gør, som hun vil.«

– *Hvorfor er det vigtigt, at kvinderne føler, de kan lade være med at amme?*

»Det er ikke alle kvinder, der har den samme opfattelse af deres krop. Nogle har lyst til at forbeholde kroppen til deres partner. De kan ikke forene de to. For mange kvinder er det asexuelt. Jeg kunne også tænke mig at vide, hvad mændene mener om det. Der er også en lugt ved det, som ikke altid er så rar.«

FOR 30 år siden udgav Élisabeth Badinter bogen *L'Amour en plus*, hvor hun gennemgik 300 års syn på moderskabet fra det 17. århundrede til nu.

Den førte hende frem til følgende konklusion: Moderinstinktet findes ikke. Og så alligevel. For når man spørger Élisabeth Badinter, hvad forskellen på at være mor og at være far er, må hun alligevel ty til termer som mandligt og kvindeligt:

»For mig er der ingen forskel på faderskab og moderskab. Der er selvfølgelig individuelle forskelle, men når en mand tager sig af et lille barn, mobiliserer han al sin kvindelighed, alt hvad han har af moderlige følelser for dét barn. Fædre er gode til at tage sig af børn. Det eneste er, at de bliver dødtørre af det. Man skal heller ikke romantisere det. Og hvorfor er det så, at de hurtigere bliver tørre af at være sammen med små børn end vi kvinder? Ja, det er så lidt af et mysterium.«

– *Fordi det er tilladt for dem at sige det?*

»Ja, det er vel det.«

– *Det er dog sjældent, man hører om en mand – ligesom en kvinde – fortælle, at det er hårdt at være væk fra et lille barn...?*

»Ja, det er klart, at der er forskel. For kvinder er det et kropsligt og hormonalt chok at blive gravid og at føde. Men det er ikke alle kvinder, der synes, det er hårdt at blive adskilt fra sit lille barn. Dog var det lidt af en skandale, da Rachida Dati (fransk justitsminister fra 2007-2009, red.) kom tilbage, fem dage efter at hun havde født. Jeg har aldrig hørt om en anden kvinde, der var i stand til det. Jeg vil ikke dømmehende, men jeg synes, det var utroligt, hvordan hun så ud. Op på de høje hæle og åleslank fem dage efter et kejsersnit. Det viser bare, at vi ikke er ens.«

AMERIKANSKE og franske kvinder er heller ikke ens. Heller ikke idealerne om »den gode mor«. Det har slået Élisabeth Badinter, hvor forskellig reaktionen på hendes bog var i de to lande.

»I USA er det: Barnet først. Sådan er det ikke her. I Frankrig siger mødre: Mig først, selv om der også er en tendens til, at

man skal være sammen med sit lille barn så meget som muligt og helst amme. Men fordi de franske kvinder ikke ammer hele tiden og ikke kommer ilende til i samme sekund, barnet skrider, har min bog sagt 'boom!' i USA.«

– *Hvordan har De reageret?*

»Jeg har svaret, når jeg er blevet spurgt. Men jeg er også blevet karikeret i de amerikanske medier. I mine øjne går den amerikanske måde at være mor på imod ligestilling og kvinders frigørelse. For hvis en kvinde helliger sig sit moderskab og er væk i tre år fra arbejdsmarkedet (i Frankrig må kvinder tage tre års barsel, som de selv betaler størstedelen af, red.), er der ikke noget job til hende, når hun kommer tilbage. Men selvfølgelig: Vi er alle forskellige. Hver mor er forskellig, har forskellige historier og forskellige ønsker og ambitioner. Det er ikke et spørgsmål om 'mig først' eller 'barnet først', men om frihed. Frihed til at gøre, som man ønsker.«

Når Élisabeth Badinter først og fremmest har taget fat i amningen, er det, fordi det er et symbol på den grønne »natur«-bølge, der er netop nu, og som mange af de unge forældre har taget til sig. Hun ser to grunde til paradigmeskiftet fra sutteflaske til moderbryst:

»Der må man skelne mellem USA og Europa. I Frankrig har vi haft en økonomisk krise siden 90'erne, selv om der også har været nogle gode år. Kvinderne har været trætte af den dobbelte arbejdsbyrde, for mændene har ikke rykket sig særlig meget. Jeg har oplevet mange kvinder, der siger: 'Jeg er underbetalt, jeg får meget mindre ud af at være på arbejdsmarkedet end min mand, så er det ikke bedre at blive hjemme i stedet for at løbe rundt hele dagen?' Mange kvinder ser deres børn som deres livs mesterværk, så de vil gøre, alt hvad de kan for det her barn. Den anden grund har været et argument om overforbrug. Det er specielt kommet fra venstreorienterede. Nu er kommunismen død, i stedet er kommet denne her nye, grønne bølge, som er meget moralsk. Vi skal passe på naturen og på, hvad vi efterlader til vore børn. De unge forældre har været meget modtagelige for den diskurs.«

– *Er det ikke normalt, at den næste generation vil noget andet? Mange af de unge forældre i Vesten har haft udearbejdende mødre...*

»Jo, I gør jo så det modsatte. Det gjorde vi også. Da jeg fik små børn i 70'erne, husker jeg meget tydeligt, at jeg ikke ville gøre som min egen mor. Hun var ofte hjemme, hun bad min far om penge og lavede husholdningsbudget. Jeg ville ikke være som min mor. Så jeg arbejdede, jeg studerede og gik til eksamen, mens jeg var gravid. Det vigtigste er, at kvinderne føler, de har et valg. Hvis man går med glæde derhjemme med sit barn til det er seks måneder gammel, er det da fint! Men hvis andre kvinder vil tilbage efter fire måneder, så lad være med at dømmehende! For en mor vil altid være for meget. Enten for omklamrende eller for fraværende. Der er altid noget, man kan komme efter. Derfor er det så vigtigt for de unge kvinder at vide, at man gør det så godt, man kan med alle de neuroser og mangler og frustrationer, man nu engang har.«

»Kan du fortælle mig, hvorfor 95 procent af de skandinaviske og amerikanske kvinder ammer? I Frankrig ammer 60-62 procent, mens de stadig er på fødeklinikken, men når de kommer hjem, bliver de trætte af det og holder op efter et par uger.«

BRIDGE

Af Peter Lund

Bedre end kommentatorerne

Når man som kommentator på BBO kan se alle 52 kort, så burde man kunne klare sig bedre end spillerne, der kun ser 26 kort. I dagens spil fra BAM Reisinger var vi enige om, at spillfører ville gå ned i 2♠, men Lauria vandt i flot stil!

Nord/Ø-V ♠ B 10
♥ D 10 4
♦ D 8 6 5 3 2
♣ B 5

♠ K 8
♥ E B 9 6 2
♦ E 9 7
♣ 9 8 3

N	♠ 9 6 5 4 2
V	♥ K 5
Ø	♦ 10 4
S	♣ E D 7 6

♠ E D 7 3
♥ 8 7 3
♦ K B
♣ K 10 4 2

VEST	NORD	ØST	SYD
-	Pas	Pas	1♣
1♥	Pas	1♠	Pas
Pas	2♦	D	Pas
2♠	Pas	Pas	Pas

Zimmermann angreb fint med ♦K og fortsatte med ♦B til Esset. Lauria spillede nu ♣9 til trumf med ♠4 og overtrumf med ♠7. Hjerter til 9, 10 og K, spar til kongen, ♥E og hjerter til trumf, hvorefter Lauria spillede sig fri i trumf. Syd tog sine to topstik, men var derefter tvunget til at spille klør til knægten og damen. ♠6 fra Øst og Syd var igen fanget. Han stak med ♠10, og Øst fik de sidste 2 stik i klør. Ved det andet bord gik Helgemo to ned i 2♥.

I modspil kan man ofte på grund af meldingerne tælle sig frem til, at makker har et nødvendigt Es eller konge, men har De nogensinde oplevet, at Deres makker kunne tælle sig frem til, at De sad med en bestemt knægt. Det gjorde Mads Grove i dette spil!

Vest/Alle ♠ E
♥ 9 6
♦ 10 9 6 4 3
♣ E 6 5 3 2

♠ D 5
♥ E D B 7 4 2
♦ B 2
♣ B 8 7

N	♠ 10 9 8 6 3
V	♥ 5 3
Ø	♦ E K D 7
S	♣ D 4

♠ K B 7 4 2
♥ K 10 8
♦ 8 5
♣ K 10 9

VEST	NORD	ØST	SYD
1♥	Pas	1♠	Pas
2♥	2ut	D	3♣
Pas	Pas	D	Pas

Jeg angreb – uheldigt – med ♠D ud til det blanke Es. Syd fortsatte med ♣E, klør til kongen og ♠KB, hvor der forsvandt to hjertene fra bordet. Derefter en hjerter til trumf og en lille ruder hjem mod hånden. De fleste ville nu automatisk stikke op på ♦D, men Mads begyndte at tælle. Jeg havde vist ♠D og typisk ♣B. Med ♥EK ville jeg have angrebet i den farve, så jeg kunne højst have EDB. Det var 10 HP. Da jeg ikke havde åbnet med en svag 2♥ måtte jeg have mindst 11 HP og det eneste manglende kort var ♦B!

Mads lagde derfor lavt i ruder, og jeg kom ind på ♦B og kunne trække ♣B, og vi satte tel 3♣D to gange: 500 og topnotering.

Spillet er fra Warburg-turneringen, hvor 20 københavnske topspillere dystes i en enkeltmandsturnering over 8 aftener. Hver aften 4-5 runder à 5 spil. Efter 5. runde fører John Norris sikkert med 523 foran Henrik Norman 488, Christian Snabe 487 og Christian Fischer 486.

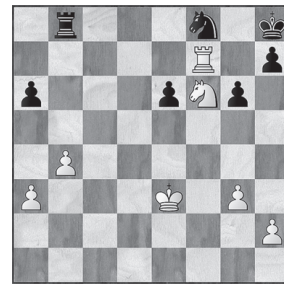
SKAK

Af Peter Heine Nielsen

2861

Magnus Carlsen er verdenshistoriens højestratede spiller, da han med en sejr i London Chess Classic opnår et ratingtal på astronomiske 2861. Garri Kasparov havde i 2005 et ratingtal på 2851 og Bobby Fischer i 1972 et tal på 2785. Carlsens præstation er fantastisk, men sammenligning af historiske ratingtal er altid en kompliceret størrelse. Danmarks højestratede spiller nogen sinde er mig med 2700, hvorimod vores uden sammenligning stærkeste skakspiller nogensinde, Bent Larsen, opnåede et tal på 2660 som sit maksimum. Så den relevante kontekst at vurdere Carlsens rekord er ikke i absolutte tal, men derimod hans dominans i forhold til samtiden. Carlsen har med 2861 et forspring på 51 point ned til nummer 2 på verdensranglisten. Et rekordstort forspring inden for en længere årrække, men sammenligner man med skakhistoriens måske to største ikoner, Kasparov og Fischer, er der endnu et stykke vej for nordmanden. Kasparov var i år 2000 hele 81 point foran sin nærmeste konkurrent, og for Fischer mødte Spassky i deres VM-match i Reykjavik, var han hele 125 point højere ratet end den da regerende verdensmester Spassky, der dog som ratingtallene antydede tabte matchen klart til Fischer. Så nok er Carlsens forspring til nutidens konkurrenter stort, men i et historisk perspektiv ikke unikt. Er det realistisk muligt at slå Fischers rekord? For at tangere den skulle Carlsen på den kommende liste have hele 2936 i rating! Umiddelbart ligner svaret et nej. Det generelle niveau blandt topspillerne er hævet, og det er ganske enkelt næppe muligt at score så mange point, som Fischer gjorde, da han satte sin rekord, og f.eks. slog både Taimanov og Larsen 6-0 i kandidatmatcherne. På den anden side vandt Carlsen turneringen i London med scoren 6½/8, og kan han fortsætte med at score så mange point, er det i princippet bare et spørgsmål om tid. Et ratingforspring på 125 til sin nærmeste konkurrent ville betyde, at man skal score 1.5-2 point mere end sine konkurrenter i en typisk 9 runders turnering. Umiddelbart umuligt, men imens Kramnik spillede en fantastisk turnering og kun var et halvt point efter Carlsen, var Anand bagude med 2½ og Aronian 3, så hvem ved, hvor grænserne for den unge nordmand går? Næste ambition må være som Fischer ikke blot at være verdens højestratede spiller, men også verdensmester. Skal det lykkes for nordmanden, kræver det sejr i kandidatturneringen i London til marts, samt senere sejr i en VM-match imod Anand sidst på året.

Magnus Carlsen – Judit Polgar

Stillingen kan nærmest symbolisere Carlsens dominans. Nok er den materielle stilling her lige, men sorts konge er lukket inde, og springeren kan ikke flytte fra f8, grundet mat på h7. Polgar kan kun afvente passiv, og da dette i længden er håbløst, fremskynder hun processen:

50.Kf4 h6 51.Ke5 a5! 52.bxa5 Ta8 53.a6! 1-0